

Nagıllar
aləmi

27

Zəhmət

və

zınət

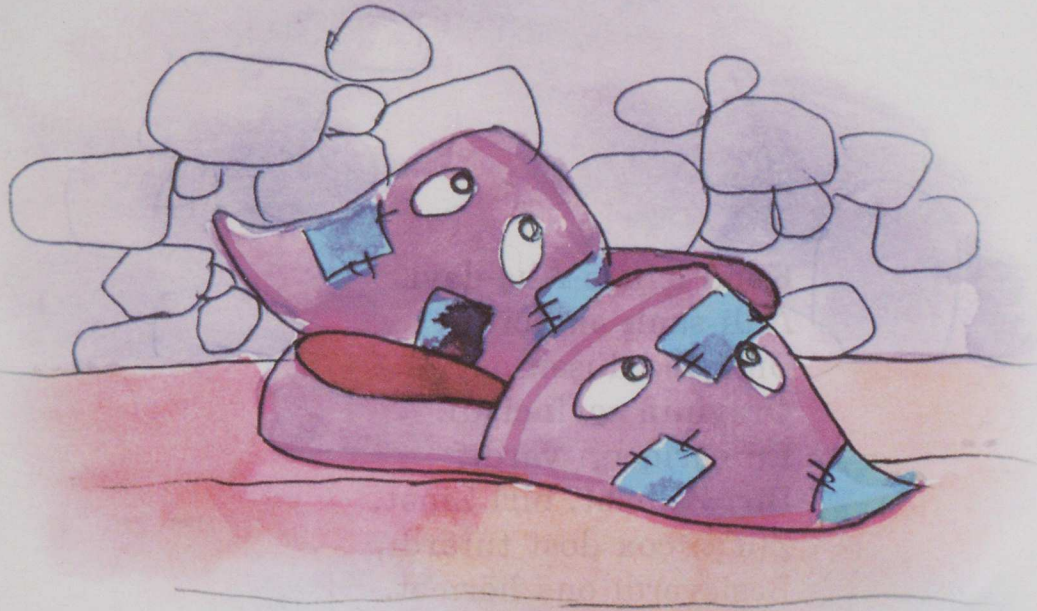
Abdulla Şaiq
Z58. Zəhmət və zinət. Nağıl.
Bakı: Çasıoğlu, 2008. –16 s., şəkilli.

İSBN № 978-9952-27-063-1

©«Çasıoğlu» nəşriyyatı, 2008

Kənd içində Alış dayı
Adlı-sanlı əkinçiydi.
Əməyinə düşən payı
Ürəyinin sevinciydi.
İki çarıqçığı vardı,
Biri Zəhmət, biri Zinət,
Zinəti çox dost tutardı,
Bəsləyərdi ona hörmət.

Vurğun idi bu çarığa,
Səhər-axşam yağlayardı.
Qoyub dəmir bir sandığa,
Açar ilə bağlayardı.

İş zamanı Zəhmət yalnız
Ona sadıq yoldaş idi.
Hər bir çətin, hər amansız
Qara gündə qardaş idi.

Yer şumlayır, biçir, əkir
Toz-torpağa bürünərək.
Hər bir yükü Zəhmət çəkir
Ayaqlarda sürünərək.

Göy çırağı axşam sönür,
Yavaş-yavaş çökür zülmət.
Alış dayı evə dönür,
Ayağında tozlu Zəhmət.

Dəhlizə çatdığı zaman
Onu atır bir bucağa.
Zəhmət sizlər bu yaradan,
Tapdaq olur hər uşağa.

Qarıdan hər girən, çıxan,
Ayaqlayıb keçər onu.
İt-pişik də verməz aman,
Dırnağı ilə didər onu.

Alış bir gün döndü evə,
Açdı dəmir sandığını,
Dil tökərək sevə-sevə,
Yağladı öz çarığını.

Bu hörməti gördü Zinət,
Böyük qürur gəldi ona.
Toz-torpaqda yatan Zəhmət.
Baxdı ona yana-yana.

Dedi:—Zinət, biz yoldaşlıq,
Bu sevimli gözəl qardaş,
Mən varlığam, sən yaraşlıq,
Varlıq olur hər yerdə baş.

Bu haqqını yoxdur danan,
Bizə sənsən zinət, bəzək.
Mənəm sizi canlandıran
Qardaşa da hörmət gərək!

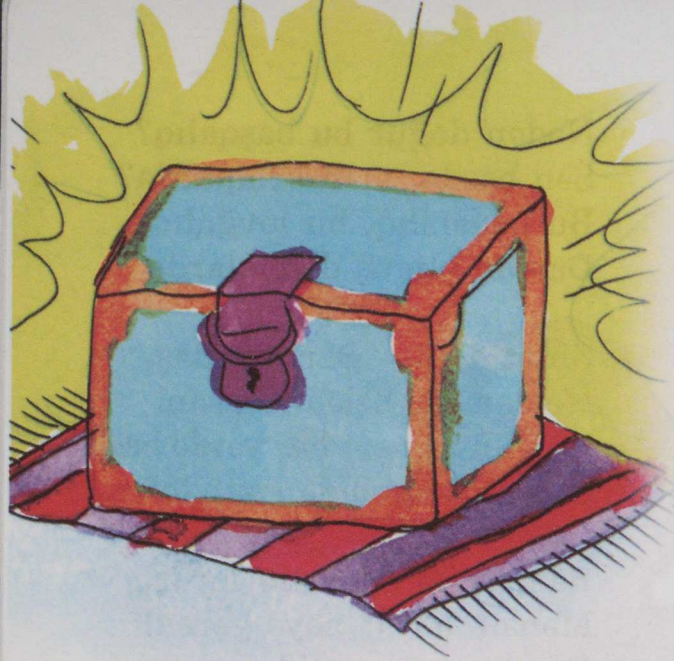
Nədən doğur bu başqalıq?
Sən başda, mən ayaqlarda?
Bu haqsızlıq, bu lovğalıq
Dastan olmuş dodaqlarda.

Zinət dedi:—Əziz qardaş,
Neyləmək, belədir insan!
Bu gün mənəm hər yerdə baş,
Sən də kölgəmdə gəz, dolan.

Bax, özün də etdin iqrar,
Mənsiz həyat nəyə gərək!
Düzdü, az-çox xidmətin var.
Sən göz olsan, mənəm bəbək.

Bu faydasız dəyişmələr
Uzandıqca hey uzandı.
Ayranına kim turş deyər?
Biri yandı biri qandı.

İl dolandı, zaman keçdi,
Dəyişmədi onun halı.
Hey çalışdı, əkdə biçdi,
Gördü yoxdur istiqbalı.

Hey çalışır səhər-axşam,
Ancaq verilməyir qiymət.
Zinətə hər gündür bayram,
Buna qara gündür qismət.

Dedi:—Xeyrə qiymət verən
Tapılmayır bu torpaqda.
Əzizlənir zinət verən,
Mən çeynəndim hər ayaqda.

Alış dayı, Alış dayı,
Yaxşılığın bumu payı?
Zəhmət ordan uzaqlaşdı,
Az getdi o, üz getdi o,
Çaylar keçdi, dağlar aşdı,
Dərə-təpə düz getdi o.

Hər yerə ki basdı ayaq,
Yaşıllandı, çox şən oldu.
Hər bataqlıq, hər şor torpaq
Könül açan gülşən oldu.

Şənlik endi çəmənlərə,
Yaşıl geydi hər dağ-dərə.
Alış dayı o gün səhər.
Oyanmışdı qaranlıqdan.
Əkin-biçin onu gözlər,
Əsər yoxdur çarığından.

Hər tərəfə tez baş vurdu,
Alt-üst etdi o həyəti,
Ev xalqından bir-bir sordu,
Görən yox idi Zəhməti.

Bir-birinə vurdu kəndi,
Xəbər aldı hər yetəndən.
—Zəhmət!—deyə, çox səsləndi,
Tapılmadı görən, bilən.

Yorğun-argın döndü evə,
Unutdu artıq Zəhməti.
Oxşayaraq sevə-sevə
Yağladı nazlı Zinəti.

Könül quşu oldu Zinət,
Səhər-axşam kefə daldı.
Yedi, içdi bir az müddət
Təknələrə təpik çaldı.

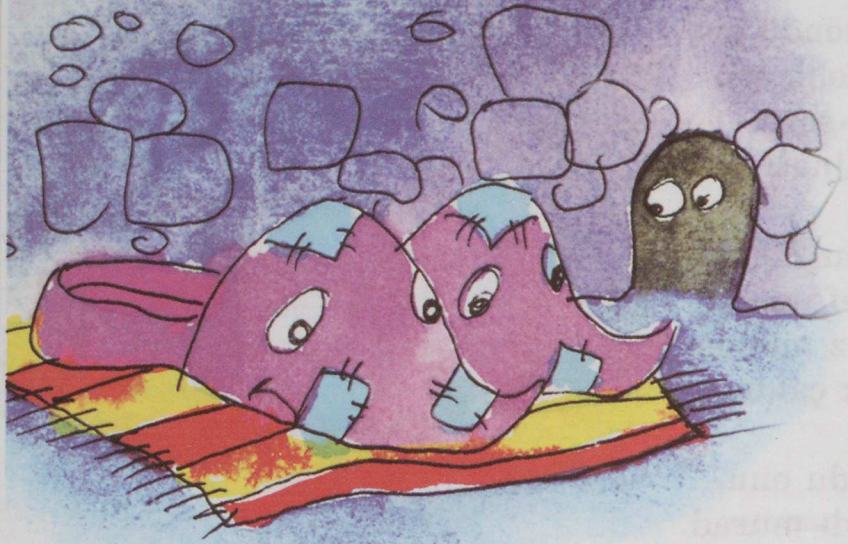
İşsizlik tez yordu onu,
Daha gül açmadı murad.
Əyyaşlığın yoxdur sonu,
Dadsızdır zəhmətsiz həyat.

Artıq darıxırdı Alış,
Sanma hər kef ömürlükdür.
Könlündəki nəşə qaçmış,
Həyat ona ağır yüküdür.

Azuqəsi çıxmış əldən,
Kənddə ac və çaşqın gəzir.
Hər gün töhmət alır eldən,
Ürəyini tənə əzir.
Zinətin də rəngi qaçmış,
Gündən-günə saralırdı.
Dərdi-qəmi başdan aşmış,
Xəstə kimi suzalırdı.

İnlədi:—A keçən günlər,
Zəhmət ilə qəlbim şəndi.
Bu tarlalar, çöl-çəmənlər
Mənim üçün bir gülşəndi.

—Alış, səndə oldu təqsir,
Küsdürdün dostun Zəhməti.
Bizdən ancaq gördü təhqir,
Etmədik lazım hörməti.

İnləyərək dedi Alış:
—Zəhmət imiş bizə kömək!
Bu çölləri qarış-qarış
Gəzib onu tapam gərək!

Hər ikisi qalxdı birdən.
Ulduz göz qırpırdı aya.
Gəzə-gəzə o çölləri
Çatdılar köhnə tarlaya.

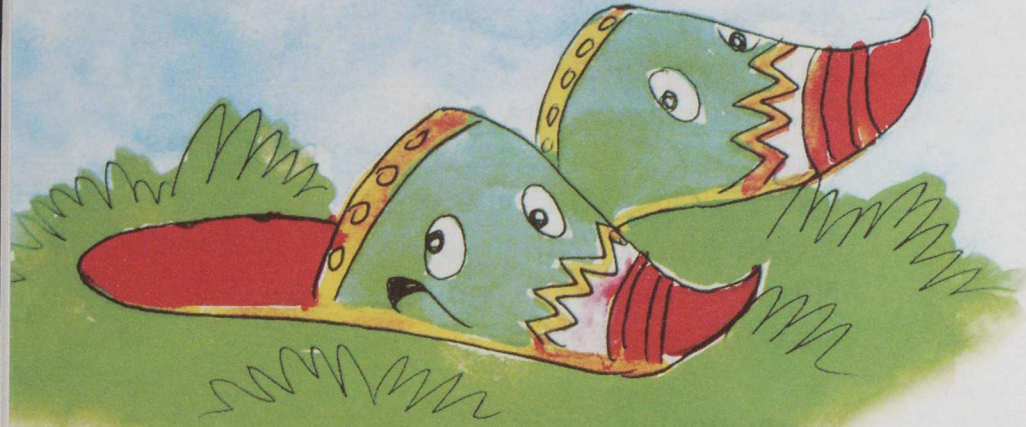
Bir qayanın ətəyində
Bardaş qurdu Zinət ilə.
Keçmişləri ürəyində
Xatırladı həsrət ilə.

Döndü cansız bir qayaya,
Gözlərinə çökdü duman.
Baxdı işıq saçan aya.
Qəlbində qopdu həyəcan.

Dedi:—Zinət, bir baxsana,
Tayalardan yoxdur əsər.
Nəzər saldıqca hər yana,
Ürəyimi yeyir kədər.

Ahım ucalar göylərə,
Qəlbim yanıb külə dönür.
Kədər verir bu mənzərə,
Gözlərimin odu sönür.

Zəhmət bir dağ çəkdi mənə.
Söylə, Zinət, biz neyləyək?
—Dərdimi artırma yenə,
Çox inləmə, tez dur, gedək!

Alış döndü boz qayaya,
Gözlərinə çökdü duman.
Bu ağrını duya-duya
Yol ilə getdi zaman.

Qarşısına bir qab çıxdı.
Alış götürüb tez açdı;
İçindən bir kitab çıxdı.
Oxuyunca rəngi qaçdı.

«Bu dünyada sev zəhməti,
Odur həyatın zinəti!»
Daldı dərin düşüncəyə,
Bir ah qopdu dodağından:

«Ey sevimli Zəhmət!»—deyə
Yaş töküldü yanağından.
Dedi:—Səni gözəl əmək,
Harda olsan, tapam gərək!

Baş götürüb duşdü yola,
Xəbər tutdu hər yetəndən.
Yollarda çatıb hər elə
Soruşurdu hər ötəndən.

Zinət ilə dağı-daşı,
Dəli kimi dolaşırdı.
Dincəlib hər keçid başı,
Başqa dərə, dağ aşırırdı.

Çox axtardı, çox dolaşdı,
Gecələri etdi səhər,
Çöllər gəzdi, dağlar aşdı.
Zəhmətdən yox verən xəbər.

Çıxdı uca dik bir dağa,
Hər tərəfə etdi diqqət.
Göz gəzdirdi sola-sağa,
Yenə görünmədi Zəhmət.

Gördü döşündə iynə var.
Onu sancdı dağ qaşına.
İynə oldu böyük çinar,
Çıxdı çinarın başına.

Boylandı, əl göz üstündə,
Hər tərəfə saldı nəzər.
Qəlbi yandı göz üstündə,
Zəhmətdən görmədi əsər.

Bir də baxdı uzaqdara,
Gördü Zəhmət sürür kotan.
Toz-torpağı yara-yara
Hey çalışır yorulmadan.

Şumladığı yerin, gerçək,
Nə ucu var, nə bucağı.
Doğru imiş, dedi əmək
Şənləndirir hər torpağı.

Alış dayı endi dağdan,
İri-iri addım atdı.
Qəlbində odlu həyəcan
Gəldi o, Zəhmətə çatdı.

Salam verib hörmət ilə,
Dedi:—Zəhmət, bu nə işdir!
Məndən neçin küsdün, söylə?
Aman, bu nə tərpenişdir?

Ellər tənə vurur bizə,
Dostu atmaq nəyə gərək!
Gəl, qayıdaq evimizə,
At kotanı, durma, gedək!

Zəhmət dedi:—Alış dayı,
Get, səninlə barışmaram.
Bilməyirsən haqqı-sayı,
Köksümdə sızlayır yaram.

Məndən əl çək sən bir kərə,
Unut artıq, at daşımı...
Yox, dözmərəm o təhqirə,
Alçaltdın yüksək başımı.

Mənəm səni şənləndirən,
Mənəm sənə həyat verən,
Sərvət verən, zinət verən,
Uçmağa qol-qanad verən.

Yanında heç hörmətim yox,
Sən eylədin tapdaq məni.
İndi ki, bir qiymətim yox,
Zinəti sev, burax məni.

Yarı gecik qoy
Dəniz qımı da
Geniş-geniş
Bəxş əyri vətən

Onu yağla, qoy sandığa,
Səninçin artıq mən nəyəm!
Get, hörmət et o çarığa,
O doğmadır, mən ögeyəm.

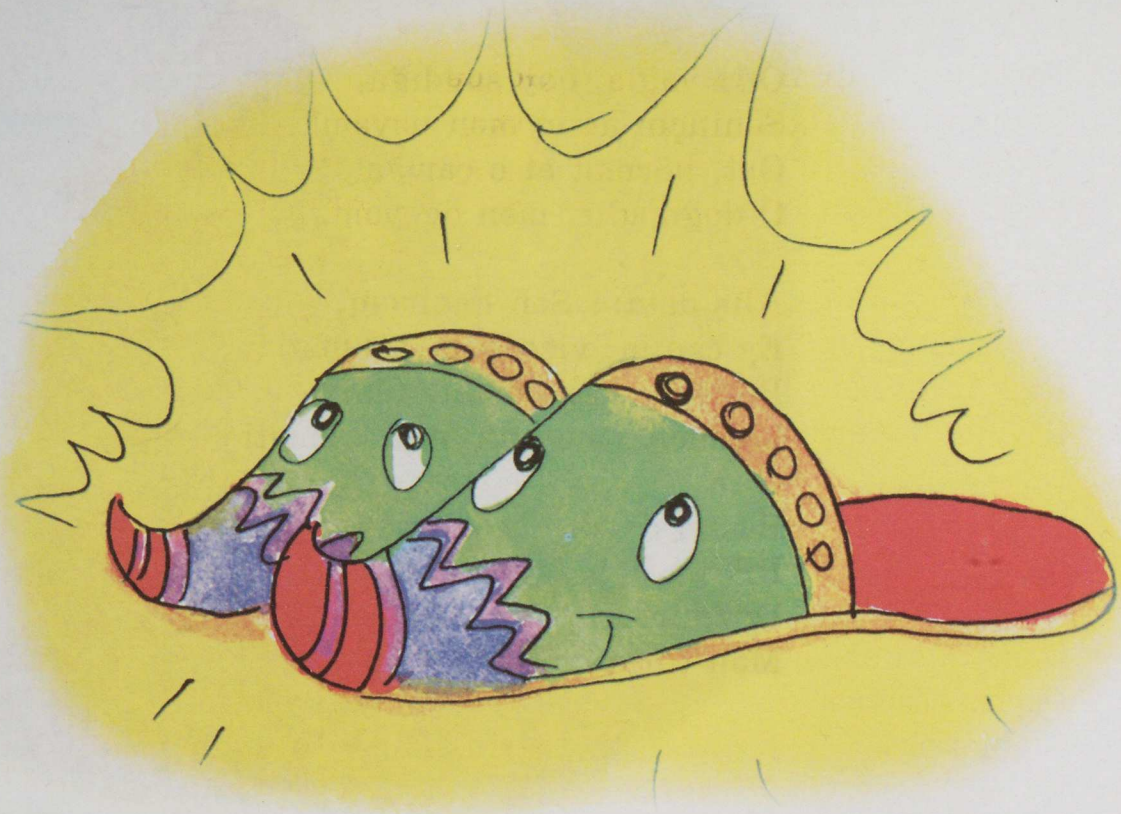
Budəyərdən
Ötənəyə
Azu bəy
Bəy
pənklər

Alış dayı:—Sən haqlısan,
Ey canım, vicdanım Zəhmət!
Barışaq, keç günahımdan,
Məndən sənə min-min hörmət!

Başım dəydi daşdan-daşa,
Bildim daha qiymətini.
Düzdür, Zinət gəlir xoşa,
Mən tutaram hörmətin!

Zəhmət sevimli həyatdır;
Sənsən mənim qəlbim,
canım.
Zinət bizə qol-qanaddır,
Ey istəkli mehribanım!

O gündən ki bu torpağa
Babalarım qoymuş, ayaq,
Bu ölkədə hər ocağa.
Şənlik saçan sənsən
ancaq!

Bunu deyib o, Zəhməti
Birdən-birə qucaqladı,
Zinətin coşdu şəfqəti,
Onu gül kimi qoxladı

Dedi:—Qardaş, bir bax,
sənsiz
Heyva kimi saralmışıq.
Səhvimizi anladıq biz,
Bu işdən ibrət almışıq,

Zəhmət uydu şirin dilə,
Dostlarımız barışdılar.
Yenə verdilər əl-ələ.
Təbiətlə yarışdılar.

Hər bir işə sevgi gərək,
Hey çalışır Zəhmət, Alış.
Yerin bağrını sökərək
Əkir, biçir, qarış-qarış.

Tarla geyib qızıl ətləs,
Dəniz kimi dalğalanır.
Geniş-geniş alır nəfəs,
Beşik kimi yırğalanır.

Budaqlarda ötür bülbül,
Ətir saçır çəmən- çayır.
Ağır başlı sarı sünbül
Boynun bükmüş,
parıldayır.

Ona baxdıqca hər könül
Doymaz, alar nəşə, sevinc.
Dənə dolmuş sarı sünbül
Deyir: «Zəhmət,
gəl bizi biç!»

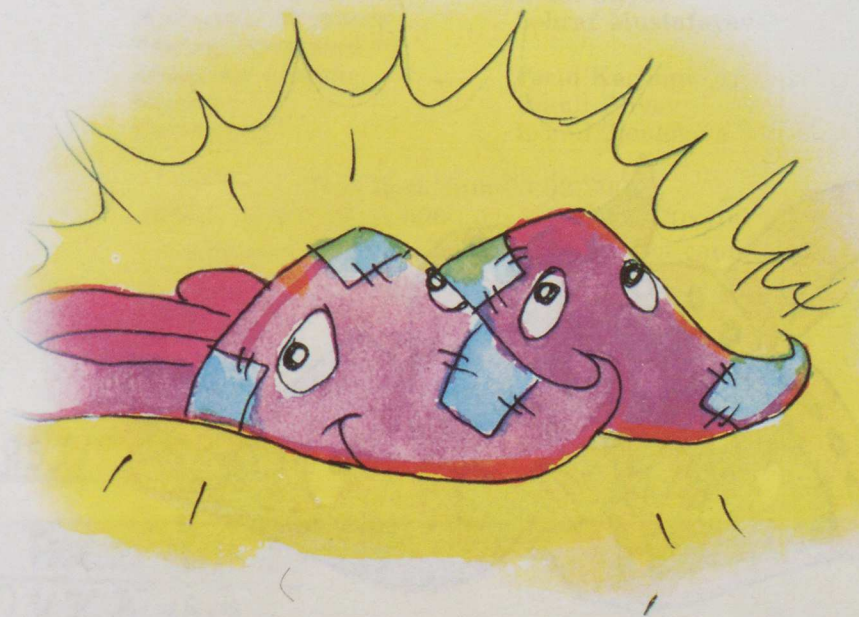
Zəhmət girdi o tarlaya,
Biçdi qızıl sünbülləri.
Hər tərəfdə vurdu taya.
Şənləndirdi könülləri.

Göydə parlayan ay, ulduz,
Yerə saçdırdı aydınlıq,
Gecə olmuşdu bir gündüz,
Hər yana hakimdi işıq.

Mürgü çökmüş çölə,
dağa,
Qalın meşə görür yuxu.
Qonmuş yaşıl bir budağa,
Kəsik-kəsik ötür ququ.

Ulduzlarla əylənərək
Ay göz qırpır,
Zəhmət, Zinət
Tayalara söykənərək,
Şirin-şirin edir söhbət.

Hər tərəfə Alış baxdı,
Qəlbi güldü al şəfəq tək.
Gözlərində şimşək çaxdı.
Kişi oldu lap sevincək.

Hələ Zəhmətdə, Zinəti
Görünce bir yerdə çox şən,
Ürəyində məhəbbəti
Dəniz kimi coşdu birdən.

Qaçıb girdi gülə-gülə
İki dostun arasına.
Saldı böyük fərəh ilə
Hər qolunu bir boyuna.

Bir yanında gözəl Zəhmət,
Ürəyinə saçır işıq.
Bir yanında nazlı Zinət
Verir həyata yaraşlıq.

Baxdı coşqun təbiətə,
Gördü mahtab aləm açmış,
Baxdı Zəhmətə, Zinətə,
Dedi;—Kitab doğru yazmış:
«Bu dünyada sev zəhməti,
Odur həyatın “Zinəti”!

ABDULLA ŞAIQ

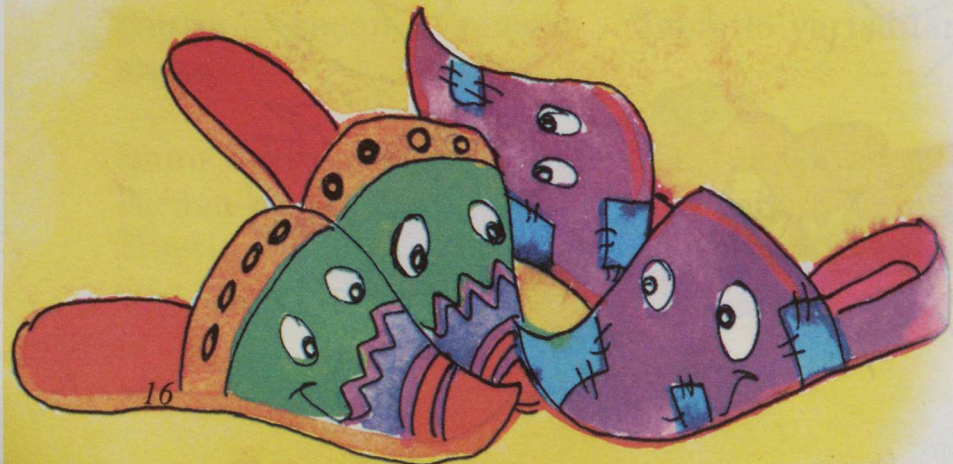
Zəhmət və zinət
(nağıl)

Naşiri
Nəşriyyatın direktoru
Mətbəənin direktoru
Texniki redaktoru və
kompüter dizaynı
Rəssamı
Korrektoru

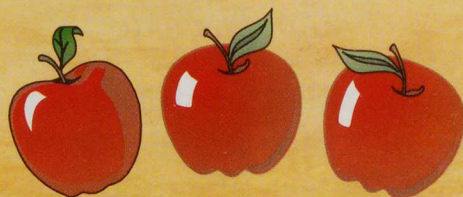
Hikmət Hüseynov
Eldar Əliyev
Səhraf Mustafayev
Fərid Kərimov
Ramil Əliyev
Könül Zamanova

Çapa imzalanıb 03.03.2008.
Sifariş № 100. Sayı 500 nüsxə. Formatı 70x100^{1/16}.
F.ç.v. 1. Ş.ç.v.1,29. Ş.r.o.6,45. Ofset çapı.
Qiyməti 60 qəpik.

«Çaşıoğlu» nəşriyyatı
«Çaşıoğlu» mətbəəsi
Bakı ş., M.Müşfiq küç., 2a.
Telefon: 447-49-71

60 qəpik

ISBN 978-9952-27-063-1

9 789952 270631

ÇAŞIOĞLU